Dosarul nr. 3-1136/2023 /2-23054037-51-3-11042023/

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

04 decembrie 2024 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecătorul **Gandrabur Marcel**
Grefier **Svistal Lorena**

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată de Zbîrnea Lidia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Instituției Medico-Sanitare Publice Spitalul raional Nisporeni cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanţilor la proces.

La data de 11 aprilie 2023 Zbîrnea Lidia a înaintat **acțiune de contencios administrativ** în contradictoriu cu Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Nisporeni (în continuare IMSP Spitalul raional Nisporeni) și Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova (în continuare MMPS), solicitând:

1. Obligarea IMSP Spitalul raional Nisporeni de a prezenta declarația persoanei asigurate REV-5 de corectare pentru anul 2003 în termenii stabiliți, pe numele Zbîrnea Lidia.

2. Obligarea CNAS de a urgenta procesul de corectare și operare a modificărilor în Registrul de stat al evidenței individuale în vederea recalculării cuantumului pensiei.

3. Încasarea în beneficiul reclamantului din contul pârâtului a cheltuielilor suportate în procesul de judecată.

În motivarea acțiunii s-a menționat că, Zbîrnea Lidia este angajată în cadrul IMSP Centrul de Sănătate Nisporeni, iar la data de 06 iunie 2022 a obținut dreptul la pensia de dizabilitate. În procesul stabilirii pensiei, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Nisporeni a comunicat că în baza datelor din Registrul de stat al evidenței individuale al asiguratului, pentru anul 2003, lipsesc informații și/sau acte doveditoare a stagiului de cotizare și a venitului asigurat pentru perioada de activitate de până la realizarea dreptului la pensie, care nu a fost luată în considerare la stabilirea pensiei. De menționat, că conform datelor personale înscrise în carnetul de muncă, raportul de

serviciu și perioada de activitate pentru care s-au reținut contribuții de asigurări sociale de stat, în mărimile stabilite, în bugetul asigurărilor sociale de stat, nu a fost întrerupt, mai mult, certificatul privind veniturile salariale obținute pentru perioada 01 ianuarie 2003 - 31 decembrie 2003, confirmă perioada contributivă în acest sens. În vederea soluționării problemei cu privire la lipsa datelor la contul personal de asigurări sociale, pârâtul (organele de competență) a fost sesizat prin interpelare comună în data de 10 octombrie 2022, unicul răspuns la acea etapă fiind doar al CTAS Nisporeni nr. X-0109-1591 din 10 octombrie 2022, prin care s-a oferit o constatare a circumstanțelor de fapt, fără intenția de a întreprinde măsuri de rectificare în acest caz, din momentul identificării erorii. În ceea ce privește respectarea procedurii prealabile, menționează că la data de 17 ianuarie 2023 a fost expediată către IMSP Spitalul raional Nisporeni, CNAS și MMPS cerere prealabilă prin care s-a solicitat identificarea măsurilor de corectare și completare a stagiului contributiv aferent anului 2003 despre care s-a menționat mai sus, însă conținutul răspunsurilor încă o dată a constatat lipsa stagiului contributiv aferent anului 2003 și a explicat modul de calcul reieșind din datele introduse electronic în Registrul de stat al evidenței individuale al asiguratului. În rezultatul examinării răspunsurilor: CNAS nr. 166/23 din 06 februarie 2023, Ministerului Muncii și Protecției Sociale nr. Z-195/23 din 10 februarie 2023 și IMSP Spitalul raional Nisporeni nr. 01-0/72 din data de 03 martie 2023, instanțele competente în asigurarea și gestionarea proceselor în domeniul înregistrării și evidenței plătitorilor și contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, calculează drepturile sociale în baza unor informații incomplete în condițiile identificării litigiului de muncă, făcând trimitere la art. 57 alin. (3) din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489/1999, potrivit căruia angajatorul este obligat să pună la dispoziția Casei Naționale și a structurilor ei teritoriale datele și documentele necesare atribuirii codului personal de asigurări sociale, ținerii evidenței stagiului de cotizare și plății contribuțiilor de asigurări sociale conform metodologiilor elaborate de Casa Națională; să asigure corectitudinea, autenticitatea și veridicitatea datelor furnizate, să asigure actualizarea, la necesitate, a datelor introduse în Registru și să prezinte informația despre contribuțiile de asigurări sociale plătite nominal pentru fiecare persoană în scopul completării conturilor persoanelor asigurate, în acest caz, pentru perioada 01 ianuarie 2003 – 31 decembrie 2003. Așadar, IMSP Spitalul raional Nisporeni, prin răspunsul nr. 01-0/72 din data de 03 martie 2023 a comunicat reclamantului despre faptul, că o declarație REV-5 pentru anul 2003 cu Codul CPAS al persoanei asigurate (*****) a fost adresată prin scrisoarea cu nr. 01-0/22 din 20 ianuarie 2023 către CTAS Nisporeni. În data de 31 martie 2023, prin cererea reclamantului către CTAS Nisporeni, s-a solicitat confirmarea recepționării declarației REV-5 pentru anul 2003 depuse de către IMSP Spitalul raional Nisporeni prin scrisoarea cu nr. 01-0/22 din 26 ianuarie 2023. Prin scrisoarea nr. X-01/09-380 din 31 martie 2023, CTAS Nisporeni a confirmat neprezentarea declarației REV-5 pentru anul 2003 în privința cetățeanului Zbîrnea Lidia, recomandându-se o nouă adresare către administrația IMSP Spitalul raional Nisporeni. Cu titlu de informare, la data de 07 aprilie 2023 reclamantul a informat în scris administrația IMSP Spitalul raional Nisporeni, solicitând încă o dată soluționarea problemei. În scopul respectării Legii nr. 156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, la încercările repetate de a

remedia conflictul pe cale amiabilă și civilizată, pe tot parcursul acestei perioade, de aproape 6 luni (oficial) și 10 luni (neoficial), se înțelege că sesizărilor reclamantului nu li se acordă importanță, nu a primit nici o scrisoare de garanție ce asigură corectările în acest sens, ceea ce în fapt lezează dreptul social atât la calcularea cuantumului pensiei de dizabilitate cât și premergător la calcularea cuantumului pensiei pentru limita de vârstă, corelativ contribuțiilor de asigurări sociale.

Pe parcursul derulării procesului partea reclamantă a formulat cerere de concretizare a pretențiilor din acțiune lăsând intacte cerințele formulate în acțiunea inițială.

Prin încheierea din 01 martie 2024 s-a respins atragerea în proces în calitate de terț a Ministerului Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova.

Prin **referința** Casei Naționale de Asigurări Sociale s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată deoarece în stagiul de cotizare și la determinarea venitului mediu lunar asigurat valorizat nu a fost inclus anul 2003 având în vedere faptul că IMSP Spitalul raional Nisporeni nu a prezentat declarația persoanei asigurate REV-5 pe numele reclamantei Zbîrnea Lidia. Registrul de stat al evidenței individuale se formează în baza datelor declarate de către angajatori, ceea ce asigură acumularea informațiilor la conturile personale de asigurări sociale referitoare la mărimea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și transferate la bugetul asigurărilor sociale de stat. Respectiv, angajatorul poartă responsabilitatea privind declararea în aspect nominal a informațiilor pe toți angajații entității conform documentelor de evidență contabilă în strictă coincidență cu calculele efectuate la întreprindere în folosul angajaților. IMSP Spitalul raional Nisporeni a prezentat declarațiile persoanelor asigurate REV-5 pentru anul 2004, însă printre acestea nu se identifică vreo declarație pe numele reclamantei.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantei Zbîrnea Lidia, avocatul Mazniuc Victor a pledat pentru admiterea acțiunii în sensul formulat.

În ședința de judecată Casa Națională de Asigurări Sociale și IMSP Spitalul raional Nisporeni nu s-au prezentat deși au fost citați în mod legal despre data, locul și ora derulării procesului judiciar, în virtutea art. 218 lit. d) din Codul administrativ, instanța a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa acestora. De altfel, cererea de amânare formulată de IMSP Spitalul raional Nisporeni a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, neprobată și declarativă, menită să tergiverseze examinarea cu celeritate a cauzei.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind poziția participanților prezenți la proces, analizând piesele dosarului prin prisma rigorilor art. 130 din Codul de procedură civilă prin coraportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

Conform **art. 22 din Codul administrativ**, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

În concordanță cu **art. 93 din Codul administrativ**, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

Conform **art. 189 alin. (1) și (2) din Codul administrativ**, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ. O acţiune în contencios administrativ poate fi înaintată şi atunci când autoritatea publică nu a soluţionat în termen legal o cerere.

În acord cu **art. 194 alin. (1) din Codul administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În conformitate cu **art. 195 din Codul administrativ**, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169-171.

Conform **art. 219 din Codul administrativ**, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

În conformitate cu **art. 225 din Codul administrativ**, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Conform **art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă**, circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform **art. 121 din Codul de procedură civilă**, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar **art. 122 din Codul de procedură civilă** prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

Circumstanțele de fapt relevante.

Zbîrnea Lidia este angajată în cadrul IMSP Centrul de Sănătate Nisporeni, iar la data de 06 iunie 2022 a obținut dreptul la pensia de dizabilitate.

În procesul stabilirii pensiei, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Nisporeni a comunicat că în baza datelor din Registrul de stat al evidenței individuale al asiguratului Zbîrnea Lidia, pentru anul 2003, lipsesc informații și/sau acte doveditoare a stagiului de cotizare și a venitului asigurat pentru perioada de activitate de până la realizarea dreptului la pensie, care nu a fost luată în considerare la stabilirea pensiei. Respectiv anul 2003 nu a fost inclus în stagiu.

Zbîrnea Lidia a formulat cereri prealabile către IMSP Spitalul raionul Nisporeni, CNAS și MMPS insistând pe remedierea cazului său și includerea în stagiul de cotizare a venitului asigurat pentru perioada de activitate a anului 2003, cu recalcularea pensiei de dizabilitate.

Prin răspunsul CNAS nr. 240/23 din 09 februarie 2023, răspunsul MMPS nr. Z-195/23 din 10 februarie 2023 și răspunsul IMSP Spitalul raional Nisporeni nr. 01-01/72 din 03 martie 2023 dezideratele reclamantei nu au fost satisfăcute, motiv pentru care aceasta s-a adresat în instanța de judecată.

Cadrul normativ relevant.

În acord cu **art. 22, 25 alin. (1) din Declarația Universală a Drepturilor Omului**, orice persoană, in calitate de membru al societăţii, are dreptul la securitate socială; ea este îndreptăţită să obţină satisfacerea drepturilor economice, sociale şi culturale indispensabile pentru demnitatea şi libera dezvoltare a personalităţii sale, prin efort naţional şi cooperare internaţională, ţinându-se seama de organizarea şi de resursele fiecărei ţări.

Orice persoană are dreptul la un nivel de viaţă corespunzător asigurării sănătăţii sale, bunăstării proprii şi a familiei, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare, are dreptul la asigurare în caz de şomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă ca urmare a unor împrejurări independente de voinţa sa.

În concordanță cu **art. 9 din Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale**, statele părţi la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la securitatea socială, inclusiv asigurări sociale.

Conform **art. 47 din Constituția Republicii Moldova**, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile

sociale necesare. Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Conform **art. 51 din Constituția Republicii Moldova**, persoanele cu dizabilități beneficiază de o protecţie specială din partea întregii societăţi. Statul asigură pentru ele condiţii normale de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire şi de integrare socială. Nimeni nu poate fi supus niciunui tratament medical forţat, decât în cazurile prevăzute de lege

Conform **art. 6 din Codul administrativ**, procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condițiilor, pregătirea și emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condițiilor, pregătirea și încheierea unui contract administrativ sau examinarea condițiilor, pregătirea și întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părți ale procedurii administrative.

În concordanță cu **art. 10 alin. (1) din Codul administrativ**, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform **art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ**, actele administrative individuale pot fi: acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Art. 16 din Codul administrează statuează că, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală. Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare.

În conformitate cu **art. 17 din Codul administrativ**, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În acord cu **art. 20-21 din Codul administrativ**, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

Art. 24-25 din Codul administrativ prevăd că, participanţii la procedura administrativă şi procedura de contencios administrativ trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi îndeplinească

obligaţiile cu bună-credinţă, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanţi. Participantul care îşi exercită drepturile procesuale în mod abuziv şi nu îşi îndeplineşte obligaţiile procesuale cu bună-credinţă răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale şi morale cauzate.

Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să îşi exercite atribuţiile legale în mod imparţial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă.

Potrivit **art. 33 din Codul administrativ**, comunicarea interinstituţională şi comunicarea cu participanţii sau cu publicul în cadrul procedurii administrative se face prin orice mijloc (verbal, poştă, telefon, fax, poştă electronică etc.), acordîndu-se prioritate mijloacelor care asigură o mai mare eficienţă, rapiditate şi economie de costuri, în special mijloacelor electronice de comunicaţie.

În corespundere cu **art. 36 din Codul administrativ**, instanţa de judecată competentă să soluţioneze acţiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremaţiei dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui sunt considerate valori supreme şi sunt garantate de stat. Instanţele de judecată competente aplică principiul supremaţiei dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenţei Curţii Europene pentru Drepturile Omului.

Conform **art. 44 din Codul administrativ**, participanţi la procedura administrativă sînt: autoritatea publică, orice persoană fizică şi juridică care a solicitat iniţierea procedurii sau în privinţa căreia procedura a fost iniţiată, precum şi orice altă persoană atrasă de autoritatea publică în procedura administrativă.

Dacă procedura administrativă implică necesitatea soluţionării unei chestiuni cu privire la drepturile şi obligaţiile comune ale mai multor participanţi sau drepturile şi obligaţiile participanţilor decurg din aceleaşi temeiuri de fapt sau de drept, participarea lor la procedura administrativă este obligatorie.

Autoritatea publică este obligată să atragă în procedura administrativă, din oficiu sau la cerere, persoanele ale căror drepturi pot fi afectate prin procedura administrativă. Dacă are cunoştinţă despre astfel de persoane, autoritatea publică le informează despre iniţierea sau desfăşurarea procedurii administrative.

Pentru desfăşurarea cu celeritate a procedurii administrative, autoritatea publică este în drept să admită examinarea concomitentă a mai multor petiţii depuse de mai mulţi participanţi la aceeaşi autoritate publică când, în baza raportului material-juridic dintre participanţi, ele se află în conexiune prin pretenţiile revendicate sau problemele comune şi când există posibilitatea examinării lor în aceeaşi procedură şi de aceeaşi autoritate publică. Fiecare participant participă în cadrul procedurii administrative în mod independent faţă de ceilalţi participanţi.

O persoană audiată în cadrul procedurii administrative în calitate de martor, expert, specialist sau din alte motive nu devine prin aceasta participant la procedura administrativă.

Potrivit **art. 94 din Codul administrativ**, înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ

individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele şi circumstanţele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.

În temeiul **art. 137 din Codul administrativ**, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

Dacă autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale.

Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv.

Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreţionar în cazuri similare.

Conform **art. 8 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale**, evidenţa drepturilor şi obligaţiilor de asigurări sociale în sistemul public se realizează pe baza codului personal de asigurări sociale. Fiecărui asigurat în sistemul public i se atribuie un singur cod personal de asigurări sociale. Codul personal de asigurări sociale şi modalitatea de atribuire a acestuia se stabilesc de Casa Naţională. Evidenţa individuală a contribuţiilor de asigurări sociale se efectuează în corespundere cu Regulamentul administrării Registrului de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale, care se aprobă de Guvern. Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale se ţine de Casa Naţională. Tipul şi modelul documentelor pentru sistemul evidenţei individuale, modul lor de prezentare şi instrucţiunile privind modul de completare se elaborează şi se aprobă de Casa Naţională. Datele şi documentele din Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale fac parte din categoria informaţiei confidenţiale.

În conformitate cu **pct. 69-70, 88 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, probat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017**, stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenţei individuale de asigurări sociale (până la 1 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. În urma introducerii evidenţei individuale de asigurări sociale (după 1 ianuarie 1999), stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, conform pct. 69 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte şi imprecise sau lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverinţele, extrasele din ordine, contul personal al angajatului în care se reflectă salariul calculat lunar, schema de încadrare şi alte documente ce conţin informaţii referitoare la perioada de muncă.

Pentru confirmarea stagiului de cotizare se prezintă extrasul din carnetul de muncă. Organele teritoriale de asigurări sociale confruntă extrasul cu originalul, legiferează extrasul, carnetul de muncă fiind restituit titularului după stabilirea pensiei.

Alte documente ce confirmă stagiul de cotizare se primesc numai în original, exceptând livretele militare, certificatele de naştere, diploma de studii/rezidenţiat, din care se fac, de asemenea, extrase.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

1. Revendicările părții reclamante se circumscriu acțiunii în realizare, susceptibile examinării în ordinea contenciosului administrativ în virtutea art. 206 alin. (1) lit. c) și art. 224 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ. Competența jurisdicțională materială și teritorială aparține Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani).

2. Partea reclamantă a întreprins acțiuni pentru tranșarea extrajudiciară a litigiului, a se vedea răspunsurile CNAS nr. 240/23 din 09 februarie 2023, MMPS nr. Z-195/23 din 10 februarie 2023 și IMSP Spitalul raional Nisporeni nr. 01-01/72 din 03 martie 2023

3. Corelând momentul comunicării deciziilor pe calea prealabilă, cu momentul înaintării acțiunii în judecată, se atestă întrunirea termenului legal de valorificare a acțiunii.

4. Partea reclamantă pretinde încălcarea dreptului la pensie.

5. Nu există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; nu există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată nu se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În această ordine de idei, judecătorul constată cu certitudine că partea reclamantă a respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni prevăzute la art. 207 din Codul administrativ.

Raționamentele instanței de judecată.

Articolul 6 § 1 din Convenţia Europeană pentru Drepturile Omului, obligă instanţele să-şi motiveze deciziile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând instanţelor să ofere un răspuns detaliat la fiecare argument (*Van de Hurk împotriva Olandei*). Întinderea obligaţiei de a-şi motiva deciziile poate varia în conformitate cu natura deciziei şi trebuie determinată în lumina circumstanţelor cauzei (*Ruiz Torija împotriva Spaniei şi Hiro Balani împotriva Spaniei*). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate *(Boldea împotriva României, Helle împotriva Finlandei).*

Noţiunea de “act administrativ” este definită atât în Codul administrativ, cât şi în Rezoluţia (77) Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997. În accepțiunea reglementărilor enunțate, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcții judiciare.

Controlul judiciar asupra puterii executive este denumit sugestiv „contencios administrativ”, prin care se înţelege activitatea de soluţionare de către instanţele de contencios administrativ, prevăzute de lege, a conflictelor în care, cel puţin, una dintre părţi este o autoritate a administraţiei publice, un funcţionar al acesteia sau un serviciu public administrativ, conflicte generate din acte administrative ilegale ori din refuzul soluţionării unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Contracararea abuzurilor şi a exceselor de putere se realizează prin evaluarea de către judecător a puterii discreţionare a autorităţii publice pârâte, raportând-o la situaţia de caz concretă, pentru a stabili dacă limitele acesteia sunt depăşite, iar autoritatea publică a intrat în zona excesului de putere. Acest fapt nu trebuie interpretat ca fiind o imixtiune în activitatea autorităţilor, deoarece actul administrativ este anulat doar în cazul în care este ilegal şi nu inoportun.

În segmentul dat, sunt elocvente concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului care a menționat că, obiectul și scopul art. 18 din Convenție îl constituie interzicerea abuzului de putere [*Merabishvili împotriva Georgiei* (MC), 2017, pct. 303 și 306; *Ilgar Mammadov împotriva Azerbaidjanului* (procedură privind neîndeplinirea obligațiilor) (MC), 2019, pct. 189]. În conformitate cu *Travaux préparatoires* [Lucrările pregătitoare] ale Convenției, aceasta prezintă o ”aplicare a teoriei aplicării greșite a puterii” [CDH (75) 11, pag. 8]. Acesta protejează împotriva reprimării de către stat a drepturilor și libertăților enunțate în Convenție ”prin măsuri minore care, deși sunt aplicate sub pretextul organizării exercitării acestor libertăți pe teritoriul său, sau al protejării literei legii, au efectul opus” (*ibidem*, pag. 3). Susținerile privind existența unor motive necorespunzătoare sau scopuri ascunse aflate la baza restrângerilor aplicate drepturilor enunțate în Convenție sunt formulate uneori și examinate în temeiul normelor materiale ale Convenției. Cu titlu exemplificativ cauzele, *Organizația Macedoneană Unită Ilinden – PIRIN și alții împotriva Bulgariei (nr. 2)*, *Jordan împotriva Regatului Unit*, *Bączkowski și alții împotriva Poloniei, Merabishvili împotriva Georgiei.*

În accepțiunea legii, *Perioadele contributive* includ activităţile la desfăşurarea cărora persoana este supusă asigurărilor sociale. *Perioadele necontributive* se consideră perioadele în care persoana nu este supusă asigurărilor sociale, dar, în temeiul legii, se includ în stagiul de cotizare. *Cont personal de asigurări sociale* – informaţie structurată despre un asigurat, care reflectă contribuţiile de asigurări sociale calculate şi plătite, venitul la care s-au calculat acestea,

prestaţiile de asigurări sociale de care a beneficiat asiguratul, precum şi alte informaţii aferente activităţii asiguratului. *Contribuţie de asigurări sociale* – sumă datorată în mod obligatoriu de plătitorul contribuţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat. *Declaraţie privind evidenţa nominală a asiguraţilor* – relatare, făcută în scris de către angajator, cu privire la executarea obligaţiilor de plată către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru fiecare angajat şi prezentată Serviciului Fiscal de Stat. *Plătitorul contribuţiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat* – persoană care, conform legislaţiei privind sistemul public de asigurări sociale de stat, este obligată să calculeze şi să achite la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuţii de asigurări sociale, majorări de întârziere şi amenzi. *Prestaţii de asigurări sociale* – toate elementele plătibile către asigurat din fondul de asigurări sociale. *Registrul de stat al evidenţei individuale în sistemul public de asigurări sociale* – sistem unic automatizat de evidenţă nominală a persoanelor fizice şi juridice plătitori de contribuţii la bugetul asigurărilor sociale, inclusiv a persoanelor fizice ce se asigură în baza contractului încheiat cu Casa Naţională, precum şi a beneficiarilor prestaţiilor de asigurări sociale.

Instanța subliniază că, Zbîrnea Lidia a prezentat carnetul de muncă precum și alte acte suplimentare ce confirmă stagiul de cotizare reflectat în carnetul de muncă, iar cât vizează perioada de activitate în cadrul IMSP Spitalul raional Nisporeni – 2003, instanța relevă că neprezentarea de către angajator a declarațiilor privind achitarea contribuțiilor de asigurări sociale REV-5 nu pot fi imputate salariatului, or, responsabilitatea de a vărsa sumele respective și sancțiunile pentru inacțiunile date o poartă în exclusivitate angajatorul. Contribuțiile de asigurări sociale se reţin din salariul angajatului la sursa de plată, mai mult decât atât, potrivit art. 29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în vigoare până la 01 ianuarie 2017), nedepunerea contribuţiei de asigurări sociale de către angajator nu poate afecta plata drepturilor cuvenite asiguraţilor.

De altfel, prin răspunsul nr. 01-01/72 din 03 martie 2023, IMSP Spitalul raional Nisporeni a recunoscut eroarea sa în neprezentarea REV-5 pe numele Zbîrnea Lidia.

Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art. 46 şi, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţia Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit 7 şi are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuţii la un sistem de protecţie socială *(Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974)*, ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 06 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr. 1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei societăţi *(Terazzi SRL v. Italia, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi Wieczorek v. Polonia, hotărârea din 08 decembrie 2009, § 59).*

Deşi principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor *(Stummer v. Austria [MC], hotărârea din 07 iulie 2011, § 82)*, totuşi, dispoziţiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum *(Maggio şi alţii v. Italia, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).*

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată *(a se vedea mutatis mutandis Rasmussen v. Polonia, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71)*. Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa *(James şi alții v. Regatul Unit, hotărârea din 21 februarie 1986)*. Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive *(Maggio şi alţii v. Italia).*

În concluzie, pentru a remedia situația litigioasă iscată și a salvgarda dreptul la o pensie echitabilă, IMSP Spitalul raional Nisporeni urmează să prezinte către organul de asigurări sociale competent, declarația persoanei asigurate REV-5 de corectare pentru anul 2003 pe numele angajatului Zbîrnea Lidia, la rândul său Casa Națională de Asigurări Sociale urmează să opereze modificările de rigoare în Registrul de stat al evidenței individuale în vederea recalculării cuantumului pensiei.

Distinct de cele enunțate, instanța a constatat inseparabilitatea pretențiilor deduse judecății și necesitatea examinării lor concomitente în procedura contenciosului administrativ, de asemenea, tranșarea litigiului poate avea loc doar în îndeplinirea sinergică de către părâți a obligațiilor funcționale ce le revin.

Cheltuielile de judecată solicitate spre compensare se resping ca neprobate.

În conformitate cu prevederile art. 224-225 din Codul Administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Se admite acțiunea de contencios administrativ deferită judecății.

Se obligă Instituția Medico-Sanitară Publică Spitalul raional Nisporeni să prezinte către organul de asigurări sociale competent, declarația persoanei asigurate REV-5 de corectare pentru anul 2003 pe numele angajatului Zbîrnea Lidia.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale opereze modificările de rigoare în Registrul de stat al evidenței individuale în vederea recalculării cuantumului pensiei.

Hotărârea susceptibilă de atac cu apel la Curtea de Apel Chișinău, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Râșcani).

Președintele ședinței
Judecătorul **Gandrabur Marcel**